

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Петя Георгиева Узунова, редовен докторант на АМТИИ - гр. Пловдив по професионално направление **1.3.** „Педагогика на обучението по...” по научната специалност „Методика на обучението по изобразително изкуство“

на тема: **ИЗОБРАЯВАНЕ НА НАТЮРМОРТ, ПОСРЕДСТВОМ ГРАФИЧНА РИСУНКА ОТ УЧЕНИЦИ В ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП**

от проф. д-р Мъгърдич Сахак Касапян

Представената ми за становище дисертация е написана на 234 стандартни страници, като се състои от увод, три глави, изводи, заключение и ползвани литературни източници: 124 на кирилица, 3 на латиница и 15 от интернет. Приложенията са 5 на брой с обем от 79 страници. Изследванията и получените резултати са онагледени с таблици и диаграми.

Темата на дисертационния труд е актуална и с ясно изразена дидактическа насоченост. Проблемът, свързан с обучението на ученици в дисциплината *изобразително изкуство* в средните общообразователни училища е от особено значение за тяхното естетическо възпитание, своевременно откриване на творческите им заложби, както и начини за тяхното развитие и реализация. В тази връзка трябва да отбележа, че е нужно графичната култура на подрастващите да бъде стимулирана именно в този етап от обучението им като алтернативна форма за изобразяване на заобикалящата ги действителност. Тя позволява формиране на нови изразни средства, различни представи, собствени гледни точки и обогатяване на детското въображение.

Няма да се спирам подробно върху уводната част на изследването. Само ще кажа, че то дава информация по темата за натюрморта в исторически аспект и насочва към два основни принципа за изграждане на изображението: обемно-пространствен и декоративно-плоскостен.

Изследването на докторантката П. Узунова е с ясно обособени обект, предмет, цел, задачи, методи на изследване и методи на обучение. Целевите групи, с които се провежда обучението във всичките му етапи са две – *контролна и експериментална* и се състоят от ученици в шестите класове на СОУ „Патриарх Евтимий“ – гр. Пловдив през учебната 2015/2016 год.

За целите на експеримента П. Узунова уместно е подбрала предмета на изследването като се е спряла на *обемно-пространствения* принцип на изграждане на натюрморта, поради възможността за по-разнообразен подбор на различни изобразителни графични материали в отделните етапи на работа: графитен молив и щрих, бяла и черна покривна темпера и туш с перо и четка (лави).

Етапите на изследването са *констатиращ, формиращ и контролен*, като последният установява степента на придобити знания и умения на учениците в следствие развитието им от формирация етап на работа. Съвсем закономерно, по-основно внимание докторантката обръща върху формирация етап. При него тя прилага няколко метода на обучение с определено за тях времетраене като описва и очакваните резултати. Изразена е и хипотезата, че апробацията на тези методи за изобразяване на графичен натюрморт би довела до повишаване знанията и уменията на обучаемите. Създаден е (според формулировката на Узунова) експериментален модел на обучение, който в същността си се състои от комбиниране на два основни метода на обучение – демонстрация и беседа. Тази дуална комбинация, наречена от Узунова *Групова динамична демонстрация*, цели да стимулира активността на учениците при решаване на творческите им задачи в учебно-възпитателния процес. Приложени са няколко форми на демонстрация, включително показване на собствени (на Узунова) графични натюрморти, както и предварителна демонстративна работа в часа от самите ученици на отделни етапи от графичното изграждане на постановката. Именно това създава динамичната и активна среда за обучаемите преди да пристъпят към конкретното изпълнение на поставените им учебни задачи.

За всеки урок предварително се определят темите, целта и материалите за работа. Прави впечатление и разнообразието на формите на работа – *по памет и впечатление, по въображение и по натура*. Това дава

достатъчно възможности на обучаемите да изявяват своите способности в най-широки граници, а на преподавателя – да прояви обективност и гъвкавост при констатиране придобитите знания и умения на учениците, както и при поставянето на оценка за работата им. Целесъобразно и адекватно са установени и описани критериите за оценяване в два компонента - общи и частни. Направените изводи са достоверни и отразяват приносите на разработения труд. Бих открил следните оригинални приноси на дисертацията:

1. Създаване на оригинален експериментален модел на обучение чрез сполучлива комбинация на два метода – демонстрация и беседа с активното участие на учениците.
2. Доказване по-добрата ефективност на този модел спрямо традиционните такива.
3. Демонстрация и споделяне на педагогическия опит на преподавателя пред учениците в самия учебен процес.

В края на своя дисертационен труд докторантката представя списък на публикациите си по темата, както и участията си в научни форуми, напълно отговарящи на изискванията.

Използваният литературен обзор е добре структуриран и съдържа достатъчен по обем информационен материал, отразяващ изчерпателно теоретичния и експериментален опит по темата до момента.

Представеният автореферат от 64 страници съответства по оформление и съдържание на дисертацията.

Заключение. Дисертацията на Петя Георгиева Узунова на тема **„Изобразяване на натюрморт, посредством графична рисунка от ученици в прогимназиален етап”** е собствена разработка на актуална тема, с оригинални научни и практически приноси. Препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на докторантката образователната и научна степен „доктор”.

29.09.2018год.

Гр. Пловдив

.....

М. Касапян